

בע"ח (חיפה) 5245-06-15 - ויסאם נחלה נ' מדינת ישראל

סדר דין פלילי - אחר

ראיות - סדרי דין

בית משפט השלום בחיפה

בע"ח 5245-06-15 נחלה נ' מדינת ישראל

בפני כב' סגנית הנשיא, השופטת אילת דגן
ויסאם נחלה ע"י ב"כ עו"ד אחמד סעדי

-נגד-

מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד מסארווה, לרמן ושות'

החלטה

1. לפני עתירת המבקש/הנאשם לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב - 1982 (להלן: "**החסד"פ**"), העומד לדין בעבירת זיהום מקור מים, הזרמת שפכים בערך גבוה מהמותר והפעלת בית הבד ללא רישיון עסק. המבקש עותר לקבל העתק מכל התלונות, כתבי האישום ותיקי החקירה, שנוהלו במשך 7 השנים האחרונות בגין עבירות על חוק המים ושהוגשו נגד בתי הבד המצוינים בחוות הדעת שנערכה לבקשת המשיבה, ובמסמכים שצורפו לבקשה.

2. בהתאם לנטען בכתב האישום, במהלך התקופה הרלבנטית לכתב האישום עקר גולמי מבית הבד הוזרם למערכת הביוב המקומית המחוברת למט"ש כרמיאל. השפכים אשר נגרו לסביבה והוזרמו לביוב מבית הבד בעלי עומסים אורגניים וכימיים גבוהים מאוד. כמו כן, במשך התקופה הרלבנטית לכתב האישום, ובפרט בעונות מסיק הזיתים, בחודשים אוקטובר-דצמבר 2008-2010, פעל בית הבד ללא רישיון עסק.

3. לטענת המבקש, המכחיש את המיוחס לו בכתב האישום, הוא שוקל במסגרת הגנתו לטעון בין היתר באכיפה בררנית שכן במקרים דומים, לא נוהגת המשיבה להעמיד לדין בתי בד

שעוברים על החוק, ואף לא נוקטת נגדם בפעולות חקירה, ובכך נוקטת באפליה בררנית ומודעת שאינה ראויה להתנהלות רשות ציבורית. המבקש, פנה למשיבה בבקשה לקבלת חומר חקירה כנגד בתי הבד אך לא נענה. בקשה דומה שהגיש בעבר נדחתה ע"י כב' הש' כנעאן, (בע"ח 19017/01/15), מאחר והמבקש לא הביא תשתית ראשונית המצביעה על אפליה באכיפה.

4. המבקש הגיש ערעור על אותה החלטה כשבית המשפט לערעורים דחה את הערעור, אך קבע כי למבקש זכות להגיש בקשה חדשה. בבקשה דנן, נטען כי למבקש תשתית ראיתית ראשונית לפיה המשיבה עורכת אכיפה בררנית. כך קיימים בתי בד המתנהגים באלימות כלפי הפקחים ולכן הפקחים חדלו להגיע אליהם. כמו כן, במסגרת חומר החקירה שהתקבל צורפה חוות דעת של ד"ר תומא שנערכה לבקשת המשיבה ולפיה הזרמת ביוב קולקטיבית של בתי הבד היא שגורמת לקריסת מט"ש כרמיאל. לחוות הדעת צורפו תרשימים מהם עולה כי מקור זרימת העקר מקורו בבתי בד הפזורים בכאבול ובכפרים אחרים בסביבה. ככל שידוע למבקש, המשיבה הגישה כתב אישום רק נגדו ונגד בית בד נוסף באזור סכנין. חיפוש במאגרים המשפטיים לא העלה תוצאות המצביעות על העמדה לדין של בתי בד נוספים. אשר על כן, ועל מנת לאפשר למבקש לבסס הגנה נדרשים חומרי החקירה המפורטים לעיל.

5. בהשלמה לבקשתו הגיש המבקש טבלאות שנערכו על בסיס מסמכים אובייקטיביים שהועברו אליו במסגרת קבלת חומר החקירה הראשוני מהם ניתן ללמוד כי קיימים לכל הפחות 31 בתי בד שזיהמו את הסביבה ו/או שהיו חשודים בזיהום, שעה שמתוך הודעת המשיבה בדיון מיום 21/06/15, עולה כי בוצעה אכיפה נגד 5 בתי בד בלבד.

6. המשיבה מתנגדת לבקשה. עמדתה היא כי החומרים המבוקשים ע"י המבקש אינם מהווים חומר חקירה כהגדרתו בחסד"פ. המשיבה מבהירה כי הליך האכיפה בעניינם של בתי הבד הינו מורכב מאד שכן הם פועלים רק בעונת המסיק, ואין זה אפשרי לאכוף את כל בתי הבד במקביל. יחד עם זאת המדינה מבצעת הליכי אכיפה באופן שוויוני כלפי כל בתי הבד. כל בתי הבד המפורטים בטבלה שהגיש המבקש נמצאים בפיקוח המשרד לאיכות הסביבה וננקטים נגדם הליכי אכיפה שונים. כתב האישום נגד המבקש הוגש לאחר בדיקות חוזרות ונשנות בבית הבד שלו ונמצאו הפרות שונות שיכולות לגרום לזיהום המים. בית הבד של המבקש הינו אחד הגדולים באזור ולו השפעה גדולה על מט"ש כרמיאל.

7. כמו כן, בטבלה שהגיש המבקש וסימן את המילה "אכיפה ליד" כבר הוגשו כמה כתבי אישום המתנהלים וההליכים יכולים להימשך זמן רב. כמו כן, ישנם תיקים נוספים הנמצאים בטבלה בגינם כבר בוצעה וצפויים להיות מוגשים נגדם כתבי אישום בתקופה הקרובה, כך שהמשיבה מבצעת אכיפה שוויונית בין בתי הבד. בקשתו נועדה רק לסרב את ההליכים.

כן יודגש כי עורך חוות הדעת הינו אחד מעדי התביעה, ובפני המבקש פתוחה הדרך לחקור אותו ביחס לאותם בתי בד עבריינים והאכיפה בעניינם.

דין והכרעה

8. לאחר שעיינתי בבקשה, בהשלמה לבקשה ובתגובה דין הבקשה להתקבל באופן חלקי ואפרט:

9. זכות העיון העומדת לנאשם בנוגע לקבלת חומר החקירה, מעוגנת בסעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי. הפסיקה קבעה כי חובת מסירת החומר חלה על מה שרלבנטי לאישום, ובהתאם נפסק כי בגדר חומר חקירה יכללו גם ראיות "השייכות באופן הגיוני לפרופוריה של האישום" (בג"צ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל פ"ד לט(4) 124, 129), וכי הגדרתו "משתרעת על כל חומר הקשור בין במישרין ובין בעקיפין, לאישום וליריעה הנפרשת בפני בית המשפט" (בש"פ 3152/05 בן יעיש נ' מדינת ישראל תק-על 2005 (2), 1413, פסקה 6). הפסיקה ברובה מכירה בכך ש"חומר חקירה" כמשמעו בסעיף 74 לחסד"פ, עשוי לכלול גם חומר שאינו מצוי באופן פיזי בידי התביעה במסגרת אותו תיק, אלא שיש לה שליטה עליו היינו יכולת לקבלו, ובכללו גיליון רישום פלילי. וראה לדוגמא ע"פ 1152/91 סיקסיק נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(5) 8, ואין מחלוקת, כפי שעולה מחוות הדעת של ד"ר תומא והנספחים שצורפו לבקשה, כי בידי המשיבה החומר המבוקש

10. לאור הפסיקה לעיל, ובהתאם להחלטת כב' השופט כנעאן בבקשתו הקודמת של המבקש (ראו החלטה מיום 10/05/15 בבע"ח 19017/01/15), אני קובעת כי החומר המבוקש לפיה באופן עקרוני החומר המבוקש עשוי להיכלל בהגדרת "חומר חקירה" במובנו הרחב.

11. במקרה דנן, מטרת המבקש לעיין בחומר החקירה, היא כדי לבסס טיעון של הגנה מן הצדק בשל אכיפה בדרנית לכאורה "יש להביא בחשבון את הקושי האינהרנטי הטמון בהוכחת טענת אפליה בגין אכיפה בדרנית, שכן כל המידע הרלבנטי מצוי בידי הרשות ואין לנאשם גישה אליו. קבלת טענת המאשימה עלולה להביא לתוצאה לפיה נאשם לעולם לא יוכל להוכיח טענת אפליה. לפיכך, כאשר מדובר בטענת אפליה, יש להקל במידת ההוכחה לכאורה הנדרשת מהנאשם. כמו כן, יש לאפשר לנאשם לקבל מידע ונתונים מהרשות (הן נתונים סטטיסטיים והן נתונים על שיקולי הרשות ומדיניות האכיפה), הדרושים להוכחת הטענה". כב' השופט סופר בעפ"א (ארצי) 29798-10-11 מדינת ישראל נ' מרים עמית יהודית (לא פורסם ניתן ביום 22/04/13) ההדגשה שלי א.ד.

12. ההלכה בדבר ההגנה מן הצדק בנסיבות של אכיפה בררנית, תוענק רק כאשר האכיפה נובעת משיקול זר, או מתוך שרירות, ולא כל אכיפה חלקית הינה בהכרח אכיפה סלקטיבית פסולה. מובן שבית משפט בהליך כאן אינו בוחן את טענת ההגנה אלא את ההצדקה לקבלת החומר שיכול להקים הגנה כזו, אך ברי כי ללא קבלת החומר עלולה להיחסם דרכו לעצם העלאת הטענה.

לעניין זה ראו דברי כב' השופטת מוניץ, בע"ח 31996-03-14 **אסתר אלמקיים נ' מדינת ישראל** (לא פורסם) ניתן ביום 20/03/14: "**לאור האמור, ראוי וצריך לאפשר לנאשם, במקרים מתאימים, לעיין בהחלטות רלבנטיות של התביעה, ובמקרים המתאימים לקבל נתונים סטטיסטיים על הגשת כתבי אישום במקרים דומים. כאשר יש להקל מאוד בנטל הראייה הראשוני הנדרש מן הנאשם להציג לצורך קבלת הנתונים, בשונה מנטל הראייה הנדרש לצורך הוכחת הטענה של אכיפה בררנית.**"

13. ומשם לכאן ובענייננו, אני סבורה כי המבקש הביא תשתית ראייתית ראשונית, מספקת לקבלת הבקשה. מנספחי הבקשה עולה כי למרות שהמשיבה מבצעת פעולות פיקוח על בתי בד נוספים וכי נמצאו ליקויים בחלקם, לא הוגשו כתבי אישום ביחס לבתי הבד. ודוק המשיבה הפנתה רק ל-5 כתבי אישום נוספים למרות קביעת המומחה מטעמה בחוות דעתו ביחס לבתי בד רבים נוספים.

14. למעשה המשיבה לא העלתה כל טענה ביחס לשיבוש הליכי משפט, פגיעה בפרטיות או סיבה אחרת לאי מסירת חומר החקירה המבוקש, למעט טענתה כי אין היא מבצעת אכיפה בררנית, בסוגיה זו אין אני מתבקשת להכריע. מבלי להביע עמדה בשאלה אם אכן קיימת אכיפה בררנית מטעם המשיבה, אני סבורה יש לאפשר למבקש לקבל את החומר הדרוש לו כדי לבסס את טענת האכיפה הבררנית.

חומר החקירה המתבסס על חוו"ד ד"ר תומא, נמצא בחזקת המשיבה ואין באיתורו משום הכבדת יתר על המשיבה.

15. אשר על כן, אני מורה למשיבה להמציא למבקש, עד 1/9/15 את המידע ביחס לבתי הבד המפורטים בחוות דעת ד"ר תומא כדלקמן:

1. העתק של כתבי האישום שהוגשו נגד בתי בד בגין העבירות בהן מואשם המבקש.

2. מספר החקירות העומדות ותלויות.

3. מספר החקירות שהסתיימו ועומדים להיות מוגשים כתבי אישום (ללא פירוט שמי על

מנת לא לשבש הליכי משפט).

**ניתנה היום, כ"ג אב תשע"ה, 08 אוגוסט 2015,
בהעדר הצדדים.**